

Білоус В. С. Інформаційно-бібліотечний сервіс на допомогу формуванню правової культури здобувачів вищої освіти / В. С. Білоус // Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону : матеріали круглого столу. 24 травня 2018 р., м. Вінниця / упорядники: О.Д. Довгань, М.В. Беланюк, С.А. Лапшин, О.В. Лебединська, О.І. Яременко ; ВДПУ, НДПП НАПрН України. – Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2018. – С.107-111

УДК 027.7:[378.015.31:34]

Білоус В.С.,
директор бібліотеки ВДПУ
ім. М. Коцюбинського

**Інформаційно-бібліотечний сервіс на допомогу формуванню правової
культури здобувачів вищої освіти**

У статті підкреслено важливість інформаційно-бібліотечного сервісу у сталому розвитку демократичного громадянського суспільства, дотриманні прав людини, реалізації державної інформаційної політики. Відображено роль бібліотеки закладу вищої освіти у формуванні правової культури студентської молоді.

Ключові слова: інформаційно-бібліотечний сервіс, інформаційні ресурси, правова культура, правове виховання, бібліотека Вінницького педуніверситету.

Розбудова в Україні соціальної, демократичної, правової системи висуває на перший план вирішення загальнонаціонального завдання – суттєвого підвищення правової культури громадян, подолання явищ правового нігілізму [1, с.35]. Необхідну інформацію про право, його систему, правовідносини та правопорядок тощо громадяни отримують у процесі правового інформування. Його вагомою ланкою все помітніше стають бібліотеки, основним завданням яких є забезпечення конституційного права громадян на інформацію [2, с.4]. Дотримання прав і свобод людини, примноження людського, соціального, інтелектуального, технологічного, природного та фінансового капіталів країни, реалізація державної політики неможливі без сучасних бібліотек [3 с.2]. В умовах швидкої зміни інформації вагомою ланкою в забезпеченні конституційних прав громадян на отримання цієї інформації є бібліотеки. Одним із головних напрямів сучасної бібліотеки поряд із сім'єю, навчальним закладом та іншими соціальними інститутами суспільства є правове виховання населення.

Питання, пов'язані з проблемою ролі і місця бібліотек у правовому інформуванні, з формуванням правової культури населення, наданням доступу до електронних інформаційних сервісів розглядали науковці та практики бібліотечної сфери А. Блажкевич, Т. Вилегжаніна, І. Гах, В. Горовий, Г. Кириченко, В. Попик, Л. Чуприна та інші.

Метою даної статті є спроба показати значення інформаційно-бібліотечного сервісу, висвітлення електронних ресурсів освітянської книгозбірні юридичної проблематики, які використовуються як інструмент у процесі формування правової свідомості та правової культури студентської молоді.

Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського забезпечує довідково-бібліографічну, інформаційну, соціокультурну роботу. Найважливішим завданням бібліотеки є максимальне використання фонду книгозбірні з метою виховання у студентської молоді високої громадянськості, формування гуманістичного світогляду, свідомого ставлення до своїх прав і обов'язків, глибокої поваги до законів і правил людського співжиття, високої правосвідомості і правової культури, формування готовності дотримуватися і виконувати закони і вимоги, закріплені Конституцією України. Правознавча література, якою укомплектовані фонди бібліотеки, забезпечує правовий всеобуч користувачів університетської бібліотеки, до послуг яких наукові, довідкові, енциклопедичні, науково-популярні видання. Важлива правова інформація міститься в офіційних документах, у виданнях органів місцевого самоврядування. Серед книг правової тематики, які активно використовуються у навчальному процесі – підручники та навчальні посібники. Вагому частину правознавчого фонду становлять періодичні видання: «Право України», «Історія та правознавство», «Офіційний вісник України».

Працівники бібліотеки систематично працюють над доукомплектуванням фондів правознавчими документами, як на традиційних так і на електронних носіях, формуючи дієву базу для правового інформування користувачів бібліотеки. Зважаючи на фінансові обмеження, одним із важливих джерел формування фонду є подарунки приватних осіб, установ, благодійних фондів.

З метою надання довідок студентам найбільше використовуються такі підрозділи із розділу «Державо і право України»: Вивчення і викладання правознавства; Історія держави і права в Україні; Історія держави і права в окремих країнах; Міжнародне право; Галузі права. Для задоволення інформаційних потреб в систематичній картотеці у підрозділі «Кримінальне право» виділено тематичні рубрики: Боротьба з корупцією; Торгівля людьми. Література про права людини в Україні згрупована у підрозділі «Держава і особа».

У сучасному українському суспільстві зростає роль електронних юридичних ресурсів у формуванні правової культури громадян, яка є різновидом і невід'ємною частиною загального розвитку особистості [4, с.22]. Якісні зміни, які на часі відбуваються у бібліотечно-інформаційному середовищі, характеризуються загальними тенденціями, пов'язаними з: широким розповсюдженням електронних ресурсів; впровадженням та розвитком нових інформаційних технологій, які забезпечують процеси створення електронних ресурсів. У бібліотеці поряд з традиційними паперовими ресурсами активно формується потужна електронна бібліотека, у якій належне місце займають правознавчі матеріали. Акценти університетської бібліотеки спрямовуються на формування контент-стратегії бібліотеки, популяризацію ідей відкритого доступу, побудову загальнодоступних архівів наукової інформації, підвищення вебметричного рейтингу університету [5, с. 50-52].

Правознавчі ресурси в електронному каталозі бібліотеки представлені такими БД: Аналітичні описи (статті з періодики, збірників (2705)); Книги (482); Мультимедійні видання (90); Повнотекстові видання (204); Праці викладачів (30); Інституційний репозитарій (20) та ін. Також правознавчі інформаційні ресурси відображені на сайті бібліотеки. Серед електронних ресурсів сайту: Базові навчальні дисципліни (бібліографічні списки). Навчально-методичні та наукові видання, статті з періодики 2016 р. видання. Представлено 129 джерел. Режим доступу: <http://library.vspu.edu.ua/inform/derjav.htm> Представлено 26 посилань на правознавчі Інтернет-ресурси. Режим доступу: http://library.vspu.edu.ua/html/posilan_disciplini.html#pravo

В Інституційному репозитарії відображено ресурси правознавчої тематики за рубриками: «право», «правознавство», «правоохоронна діяльність», «держава». Режим доступу: <http://library.vspu.net/browse?type=subject>

З метою формування правової свідомості у майбутніх педагогів у бібліотеці регулярно організовуються заходи з популяризації правознавчої літератури. Головною метою культурно-просвітницької роботи університетської бібліотеки є сприяння справі виховання у студентської молоді кращих людських і громадянських якостей, формування правової культури. Серед найпоширеніших видів культурно-просвітницької роботи: книжкові виставки; віртуальні виставки; інформаційно-тематичні огляди; тематично-коментовані та інформаційні перегляди; бесіди, творчі зустрічі, презентації; календарі знаменних та пам'ятних дат; усні журнали; «Дні кафедр»; «Дні інформації» тощо. Бібліотека бере участь у загально університетських заходах, конференціях, круглих столах. Колектив книгозбірні перебуває у постійному творчому пошуку, видозмінює існуючі, стандартні форми і методи роботи для того, щоб зацікавити сучасного користувача.

Популяризації правових знань сприяють виставки з нагоди Дня Конституції, Незалежності, Соборності, Державного Прапора України, річниць прийняття Конвенції ООН про права дитини, Загальної декларації прав людини та інших юридичних документів. До послуг відвідувачів постійнодіючі виставки з метою правового всеобучу, які презентують корисні матеріали про права людини в Україні і світі, з правороз'яснювальної роботи напередодні виборів, дитячої та молодіжної політики. У бібліотеці організовуються тематичні виставки: «Україна – правова держава», «Ти на землі Людина», «У лабіринтах права», «Світ закону, права і моралі», «Народне благо – вищий Закон», «Я і мої права» (до Дня захисту прав людини) та інші. Так, у рамках циклу заходів «Мої права – моя фортеця» організовано тематичну виставку «Ти і закон» (до Дня захисту прав людини), проведено огляди біля виставки на тему «Знання законів – знання прав».

Бібліотеки закладів вищої освіти є стратегічними суб'єктами, що якісно та оперативно різними формами і методами бібліотечної роботи забезпечують інформаційні потреби користувачів, сприяють формуванню інформаційної

культури, всебічному розвитку особистості. Саме бібліотеки, які володіють інформаційними ресурсами з питань держави і права, відіграють важливу роль у формуванні правової культури. Використовуючи широкий спектр форм і методів, бібліотека закладу вищої освіти здійснює просвітницьку роботу в галузі правознавства за допомогою інформаційних ресурсів, сприяє вихованню правової культури і правової самосвідомості. Соціокультурні заходи, за умови їх інформативного і цікавого проведення, здатні бути хорошим інструментом для поширення юридичних знань серед студентської аудиторії [6, с.12].

Список використаної літератури:

1. Коваленко І. Система комунікаційних засобів формування правової культури бібліотечних фахівців / І. Коваленко // Вісник Книжкової палати. – 2011. – № 3. – С.35-37.
2. Вилегжаніна Т.І. Бібліотеки і право / Т.І. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2011. – № 2. – С. 4-5.
3. Матеріали до стратегії розвитку бібліотечної справи України до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» / авт.-упоряд. О. Бруй та ін. – Київ : УБА, 2015. – 57 с.
4. Блажкевич А. Роль електронних юридичних бібліотек та правових порталів у формуванні правої культури громадськості / А. Блажкевич, І. Гах // Вісник Книжкової палати. – 2015. – № 9. – С. 22-25.
5. Білоус В.С. Впровадження інноваційно-комунікаційних сервісів у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського / В.С. Білоус, Н.І. Лазаренко // Інформаційні ресурси, інтелектуальна власність, комунікації в освітньо-науковій та інноваційній сферах: філософсько-правові та прикладні аспекти: матеріали круглого столу. 12 травня 2017 р., м. Вінниця. – Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2017. – С. 49-60.
6. Костенко Л. Соціокультурні заходи правової тематики як чинник набуття користувачами юридичних знань / Л. Костенко // Бібліотечна планета. – 2016. – № 3. – С. 9-12.

Белоус В.С.

Информационно-библиотечный сервис в помощь формированию правовой культуры студентов

В статье подчеркнуто важность информационно-библиотечного сервиса в устойчивом развитии демократического гражданского общества, соблюдении прав человека, реализации государственной информационной политики. Отражено роль библиотеки учреждения высшего образования в формировании правовой культуры студенческой молодежи.

***Ключевые слова:** информационно-библиотечный сервис, информационные ресурсы, правовая культура, правовое воспитание, библиотека Винницкого педуниверситета.*

Bilous V.S.

Information and library service in support of the formation of the legal culture of students

The article emphasizes the importance of information and library services in the sustainable development of a democratic civil society, respect for human rights, and the implementation of state information policy. The role of the institution of higher education in the formation of the legal culture of student youth is shown.

Keywords: *information and library service, information resources, legal culture, legal education, library of Vinnytsia Pedagogical University.*